

Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση

Τόμ. 1 (2022)

7ο Πανελλήνιο Συνέδριο «Ένταξη και Χρήση των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία»



Η αποτελεσματικότητα των τηλεδιασκέψεων στο πλαίσιο υλοποίησης του Ετήσιου Προγράμματος Παιδαγωγικής Κατάρτισης της ΑΣΠΑΙΤΕ

Πηνελόπη Γκίλα, Άννα Μαρίνα Σαρμά, Στέφανος Αρμακόλας, Ιωσήφ Φραγκούλης

Βιβλιογραφική αναφορά:

Γκίλα Π., Σαρμά Α. Μ., Αρμακόλας Σ., & Φραγκούλης Ι. (2023). Η αποτελεσματικότητα των τηλεδιασκέψεων στο πλαίσιο υλοποίησης του Ετήσιου Προγράμματος Παιδαγωγικής Κατάρτισης της ΑΣΠΑΙΤΕ. *Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση*, 1, 0181-0194. ανακτήθηκε από <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/cetpe/article/view/5736>

Η αποτελεσματικότητα των τηλεδιασκέψεων στο πλαίσιο υλοποίησης του Ετήσιου Προγράμματος Παιδαγωγικής Κατάρτισης της ΑΣΠΑΙΤΕ

Γκίλα Πηνελόπη¹, Σαρμά Άννα Μαρίνα¹, Αρμακόλας Στέφανος², Φραγκούλης Ιωσήφ¹

pgkila@gmail.com, marianna.sarma1993@gmail.com, stefarmak@upatras.gr, ifragkoulis@aspete.gr

¹Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης

²Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και Κοινωνικής Εργασίας, Πανεπιστήμιο Πατρών

Περίληψη

Η επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενου αποτελεί αναμφίβολα βασική προϋπόθεση για την διασφάλιση της αποτελεσματικότητας της σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Ζώντας στην εποχή της τεχνολογίας και λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες και τις ραγδαίες μεταβολές του εκπαιδευτικού γίγνεσθαι, δεν θα μπορούσε παρά να είναι απαραίτητη η αμφίδρομη οπτικοακουστική επικοινωνία στο πλαίσιο της σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Βασικό εργαλείο επίτευξης των ανωτέρω αποτελεί η τηλεδιάσκεψη. Στην παρούσα εργασία επιχειρείται να αναδειχθεί η αποτελεσματικότητα της πλατφόρμας Microsoft Teams (MS Teams) στην σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση, καθώς επίσης και η αποτελεσματικότητα των εργαλείων της, όπως του chat, στο πλαίσιο υλοποίησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Από τα αποτελέσματα της έρευνας προέκυψε ότι τόσο η πλατφόρμα MS Teams όσο και τα εργαλεία της αξιολογούνται θετικά από τους χρήστες. Οι εκπαιδευόμενοι χαρακτηρίζουν ικανοποιητικές και αποτελεσματικές τις δυνατότητες που παρέχονται ενώ χρησιμοποιούν το chat για πολλούς μαθησιακούς λόγους, συνδυαστικά με την οπτικοακουστική επαφή. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται τόσο η αποτελεσματικότητα στην όλη εκπαιδευτική διαδικασία όσο και στην επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενων, αίροντας παράλληλα τα όποια εμπόδια δημιουργεί η απόσταση.

Λέξεις κλειδιά: Εξ αποστάσεως εκπαίδευση, σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση, τηλεεκπαίδευση, αποτελεσματικότητα, chat, Microsoft Teams (MS Teams)

Εισαγωγή

Η πανδημία του Covid-19 αποτελεί τροχοπέδη μέσα στο χρονικό διάστημα στο οποίο η χώρα προσπαθεί να ανακάμψει έπειτα από την τεράστια οικονομική κρίση που την πλήττει την τελευταία δεκαετία. Η μεγάλη τεχνολογική πρόοδος από τη μια, αλλά και η πρωτόγνωρη υγειονομική κρίση από την άλλη, επέφεραν σημαντικές αλλαγές σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης ζωής και καθημερινότητας. Ένας τέτοιος τομέας είναι κι αυτός της εκπαίδευσης. Όσοι σχετίζονται με αυτόν, καλούνται να προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα ώστε να συνεχιστεί η παραγωγή και η μετάδοση της νέας γνώσης με όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματικό τρόπο. Η σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση παρέχει την ευελιξία και την αμεσότητα που απαιτεί η μάθηση, η εκπαίδευση, η επιμόρφωση και η κατάρτιση σήμερα δεδομένης της κατάστασης που επικρατεί παγκοσμίως. Η τηλεδιάσκεψη επειδή υλοποιείται με σύγχρονα και ποικίλα οπτικοακουστικά μέσα, αποτελεί αξιόπιστο εκπαιδευτικό εργαλείο (Panagiotakopoulos, Tsiatsos, Lionarakis & Tzanakos, 2013; Armakolas, Panagiotakopoulos & Magkaki, 2018; Κανελλόπουλος και Κουτσούμπα, 2019).

Αντικείμενο της παρούσας έρευνας είναι να μελετηθεί η αποτελεσματικότητα των τηλεδιασκέψεων, αξιοποιώντας την σύγχρονη πλατφόρμα MS Teams και του chat της. Στόχος είναι να απαντηθούν τα εξής ερευνητικά ερωτήματα:

1. Πόσο αποτελεσματική κρίνεται η αξιοποίηση της πλατφόρμας MS Teams, στην σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση;
2. Πόσο χρήσιμο εργαλείο είναι το chat στην σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση;
3. Για ποιους λόγους χρησιμοποιείται το chat στο πλαίσιο των τηλεδιασκέψεων;

Θεωρητικό πλαίσιο

Αν θα μπορούσε να δοθεί ένας σύντομος ορισμός για την τηλεκπαίδευση θα υποστηρίζαμε ότι αυτή συνιστά ένα είδος διδασκαλίας εξ αποστάσεως στην οποία όμως εκπαιδευτής και εκπαιδευόμενοι αλληλεπιδρούν καθιστώντας έτσι εφικτή την επίτευξη της διδασκαλίας (Βογιατζάκη, Κουράκη & Φραγκούλης, 2020; Armakolas, Panagiotakopoulos, Magkaki, 2018). Αναμφισβήτητα όμως, η εξ αποστάσεως διδασκαλία έχει ορισμένες ιδιαιτερότητες. Για να μπορεί να είναι εφικτή η ολοκλήρωση ενός εκπαιδευτικού προγράμματος πρέπει το εκπαιδευτικό υλικό να είναι προσαρμοσμένο και ειδικά σχεδιασμένο για το σκοπό αυτό. Το ποιοτικό εκπαιδευτικό υλικό σε συνδυασμό με την ατομική προσπάθεια κάθε εκπαιδευόμενου/ης θα συμβάλλει στην επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών του και θα οδηγήσει στην απόκτηση του αντίστοιχου τίτλου σπουδών (Armakolas, Panagiotakopoulos, Karatrantou, 2018).

Η τηλεκπαίδευση, με κριτήριο τον τρόπο διανομής του εκπαιδευτικού υλικού αλλά και με βάση το κριτήριο των απαιτήσεων των χωροχρονικών περιορισμών, που αφορούν όμως αποκλειστικά την αμφίδρομη επικοινωνία, μπορεί να διακριθεί σε ασύγχρονη (asynchronous) και σύγχρονη (synchronous). Αναφορικά με την πρώτη, την ασύγχρονη online εκπαίδευση, δεν υπάρχουν χωροχρονικοί περιορισμοί. Εκπαιδευόμενοι και διδάσκοντες έχουν τη δυνατότητα να αλληλεπιδρούν από διαφορετική τοποθεσία, σε χρόνο που εξυπηρετεί τους συμμετέχοντες στη μαθησιακή διαδικασία καθώς δεν απαιτείται χρονικός συντονισμός (Σοφός κ.α., 2015). Υπάρχει ανάμεσά τους μια αμοιβαία επικοινωνία η οποία επιτυγχάνεται με τη βοήθεια του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (email), των γρήγορων μηνυμάτων (chat) ή ακόμα και του forum. Εντούτοις, στη σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση τα πράγματα είναι λίγο διαφορετικά, καθότι δεν παρουσιάζονται οι απαιτήσεις των χωρικών περιορισμών, όμως απαραίτητη προϋπόθεση είναι η ύπαρξη του χρονικού συντονισμού μεταξύ εκπαιδευόμενων και διδάσκοντα. Ουσιαστικά όλοι, τόσο οι εκπαιδευόμενοι όσο και οι εκπαιδευτικοί, συμμετέχουν την ίδια προγραμματισμένη χρονική στιγμή στο διαδικτυακό εξ αποστάσεως μάθημα με την βοήθεια ειδικών διαδικτυακών πλατφορμών και εφαρμογών που επιτρέπουν τη μεταξύ τους αμφίδρομη επικοινωνία (Σοφός κ.α., 2015). Μεταξύ άλλων, ένα από τα πιο διακριτά παραδείγματα της σύγχρονης τηλεκπαίδευσης είναι η τηλεδιάσκεψη, που παρέχει τη δυνατότητα προσομοίωσης της πραγματικής εκπαιδευτικής τάξης καθώς χάριν αυτής μπορούν να επικοινωνούν εκπαιδευτές και εκπαιδευόμενοι και φυσικά να συνεργάζονται κατά την εκπαιδευτική διαδικασία (Τζιμογιάννης, 2017).

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η σύγχρονη τηλεκπαίδευση διασφαλίζει ίσες ευκαιρίες πρόσβασης στη μάθηση και στην εκπαίδευση καθώς δεν έχει χωρικούς περιορισμούς (μπορεί να εφαρμοστεί ανεξάρτητα από τον τόπο που βρίσκεται είτε ο εκπαιδευτικός, είτε οι εκπαιδευόμενοι) (Liu, 2020). Ένας σημαντικός παράγοντας, από τον οποίο εξαρτάται η αποτελεσματικότητα ενός προγράμματος τηλεκπαίδευσης είναι το πόσο οργανωμένο είναι και φυσικά το αν μπορούν οι εκπαιδευόμενοι να παρακολουθήσουν τις εκπαιδευτικές συναντήσεις απρόσκοπτα και χωρίς εμπόδια (Χυ & Χυ, 2019). Κρίνεται απαραίτητο, για να

υπάρξει μια αμείωτης ποιότητας εκπαιδευτική διαδικασία, η λειτουργία της σύγχρονης τηλεεκπαίδευσης παρά τον ενδεχόμενο αυξημένο αριθμό εκπαιδευομένων να διασφαλίζει μία αμφίδρομη επικοινωνία μεταξύ αυτών και των διδασκόντων με στόχο να αποφεύγεται, όσο το δυνατόν περισσότερο, το «αίσθημα απομάκρυνσή τους» (distance feeling) (Alqurashi, 2019). Ένας από τους κυριότερους στόχους που θα πρέπει να επιτευχθεί κατά την πραγματοποίηση της εξ αποστάσεως διδασκαλίας είναι η προσαρμογή του μαθήματος καθώς και του εκπαιδευτικού υλικού στις ανάγκες και στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κάθε εκπαιδευόμενου. Η σύγχρονη τηλεεκπαίδευση πρέπει από την μία πλευρά να προσφέρει τις προσδοκώμενες εμπειρίες μάθησης καλύπτοντας τις ανάγκες των μαθητών (Alqurashi, 2019) και από την άλλη να συμβάλει στην διατήρηση του ενδιαφέροντός τους, μειώνοντας έτσι τις πιθανότητες εγκατάλειψης της παρακολούθησης του προγράμματος (Gregori et al., 2018).

Σημαντικό επίσης εμπόδιο το οποίο πρέπει να αντιμετωπιστεί επιτυχώς στο πλαίσιο της μαθησιακής διαδικασίας είναι η δυσκολία ανεύρεσης χρήσιμου και ποιοτικού εκπαιδευτικού υλικού το οποίο θα πρέπει να πληροί τις ανάγκες τόσο των εκπαιδευόμενων όσο και του αναλυτικού προγράμματος σπουδών. Για να επιτευχθεί η απρόσκοπτη εφαρμογή της σύγχρονης εξ αποστάσεως διδασκαλίας είναι αναγκαίο η τελευταία να ενισχύεται από κατάλληλα πληροφοριακά συστήματα, μεταξύ των οποίων είναι και η πλατφόρμα MS Teams. Οι απαιτήσεις ενός εξ αποστάσεως μαθήματος το οποίο υλοποιείται με την βοήθεια ηλεκτρονικών πλατφορμών είναι αυξημένες. Η πλατφόρμα πρέπει να είναι φιλική προς το χρήστη, εύκολη στο χειρισμό και την εκμάθηση και να λειτουργεί χωρίς τεχνικά προβλήματα κατά την διεξαγωγή της εκπαιδευτικής διαδικασίας (Παναγιωτακόπουλος, 2013).

Χαρακτηριστικά της σύγχρονης τηλεεκπαίδευσης

Στη σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση, οι εκπαιδευόμενοι αλλά και οι εκπαιδευτικοί επικοινωνούν με τη βοήθεια του εργαλείου της τηλεδιάσκεψης (teleconference). Με τον τρόπο αυτόν η εκπαιδευτική διαδικασία ομοιάζει με τη δια ζώσης μορφή διδασκαλίας, καθώς η αμφίδρομη επικοινωνία εκπαιδευτή-εκπαιδευόμενου υλοποιείται σε «πραγματικό χρόνο». Ειδικότερα, διδάσκων και διδασκόμενοι βρίσκονται σε διαφορετικούς χώρους. Όσο πιο εξελιγμένες είναι οι υπηρεσίες τηλεδιάσκεψης, τόσο πιο αναβαθμισμένη είναι η επικοινωνία των συμμετεχόντων, προσεγγίζοντας ολοένα και περισσότερο τη δια ζώσης διδασκαλία στην τάξη. Με τη χρήση των κατάλληλων υποδομών τηλεδιάσκεψης οι εκπαιδευόμενοι συμμετέχουν στην εκπαίδευση με βιωματικό- συμμετοχικό τρόπο. Πρόκειται ουσιαστικά για μια εικονική αίθουσα χωρίς γεωγραφικούς περιορισμούς και μάλιστα είναι δυνατή και η καταγραφή του μαθήματος αν απαιτείται για την περαιτέρω διευκόλυνση των μαθητών (Καρνή & Κουράκη, 2010).

Στο πλαίσιο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης η διδασκαλία και η επικοινωνία των συμμετεχόντων επιτυγχάνεται με δύο τρόπους: 1) Με ταυτόχρονη συνομιλία μέσω γραπτών μηνυμάτων (chat): οι εκπαιδευόμενοι και ο εκπαιδευτής συνδέονται την ίδια στιγμή σε ένα χώρο συζητήσεων και ανταλλάσσουν μηνύματα. Θέτουν απορίες ή ερωτήσεις που ίσως έχουν λαμβάνοντας τις αντίστοιχες απαντήσεις, ενώ τα μηνύματα εμφανίζονται ταυτόχρονα σε όλους τους συμμετέχοντες της συζήτησης. 2) Με τηλεδιάσκεψη: η τηλεδιάσκεψη επιτυγχάνεται με τη μετάδοση βίντεο σε όσους διαθέτουν τα απαραίτητα τεχνολογικά μέσα. Με αυτό τον τρόπο μπορούν όλοι οι εκπαιδευόμενοι να συνομιλούν με τους καθηγητές και με τους συναδέλφους τους βλέποντάς τους στην οθόνη του υπολογιστή τους (Καρνή Ε. & Κουράκη Ε, 2010).

Η αποτελεσματικότητα μιας τηλεδιάσκεψης σε μεγάλο βαθμό εξαρτάται από το «σχέδιο μαθήματος» το συντονισμό των συνεργατικών δραστηριοτήτων, καθώς επίσης και του κλίματος της επικοινωνίας που αναπτύσσεται μεταξύ εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενων. Η

επίτευξη των μαθησιακών στόχων δεν επηρεάζεται μόνο από τον τύπο της τεχνολογίας που χρησιμοποιείται, αλλά από το σχεδιασμό και την αξιοποίηση της κατάλληλης εκπαιδευτικής μεθοδολογίας (Lionarakis, 2006, Καρβούνης & Αναστασιάδης, 2019). Με σκοπό την επίτευξη μιας επιτυχημένης εκπαιδευτικής εμπειρίας, οι αισθήσεις και οι δράσεις των συμμετεχόντων στην τηλεδιάσκεψη πρέπει να οδηγούν σε μείωση της απόστασης ανάμεσα στον καθηγητή και στον εκπαιδευόμενο και στην ενίσχυση του κινήτρου, του συναισθήματος και της θέλησης των εκπαιδευόμενων για ενεργό συμμετοχή στη μαθησιακή διαδικασία (Kanellopoulos, Koutsouba & Giossos, 2020).

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση αποτελείται τόσο από την εξ αποστάσεως διδασκαλία όσο και από την εξ αποστάσεως μάθηση. Η ανάπτυξη, ο σχεδιασμός, η διαχείριση και η αξιολόγηση αφορούν τον εκπαιδευτικό και την εξ αποστάσεως διδασκαλία ενώ η υπόλοιπη μαθησιακή εμπειρία αποτελεί μέρος της εξ αποστάσεως μάθησης (Σφαντού, 2020).

Εργαλεία επικοινωνίας

Το νέο διαδικτυακό περιβάλλον εξασφαλίζει νέες διδακτικές και μαθησιακές δυνατότητες. Σε αντίθεση με τη δια ζώσης τάξη όπου τα άτομα παρίστανται φυσικά και συμμετέχουν στη μαθησιακή διαδικασία, στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση η φωνή, το σώμα, η εμφάνιση, οι κινήσεις, οι εκφράσεις και οι χειρονομίες τους περιορίζονται (Κο & Rossen, 2017).

Στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση τα εργαλεία επικοινωνίας ταξινομούνται στις εξής κατηγορίες ανάλογα με το είδος της επικοινωνίας που αναπτύσσεται. Αρχικά, υπάρχουν τα εργαλεία σύγχρονης ηλεκτρονικής επικοινωνίας με κυρίαρχα το chat, την τηλεδιάσκεψη και τους εικονικούς κόσμους. Στην περίπτωση αυτή η επικοινωνία επιτυγχάνεται σε πραγματικό χρόνο. Επιπλέον, υπάρχουν εργαλεία ασύγχρονης ηλεκτρονικής επικοινωνίας όπως είναι τα blogs και το email. Στην περίπτωση αυτή δεν απαιτείται η σύνδεση των συμμετεχόντων ταυτόχρονα. Τέλος, υπάρχουν κι αυτά που συνδυάζουν τις παραπάνω δύο μορφές επικοινωνίας (π.χ. τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης) (Παλαπανίδη, 2013).

Σύγχρονη συζήτηση μέσω του chat

Το chat αποτελεί εργαλείο σύγχρονης ηλεκτρονικής επικοινωνίας και διεξάγεται σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους, τα chat rooms. Σε αυτήν την περίπτωση η επικοινωνία είναι άμεση και σε πραγματικό χρόνο (Παλαπανίδη, 2013). Ο γραπτός λόγος αποτελεί το μέσο διεξαγωγής της συζήτησης. Υπάρχουν όμως στοιχεία τα οποία παραπέμπουν στον προφορικό λόγο. Πιο συγκεκριμένα, απαιτείται γρήγορη απάντηση από το συμμετέχοντα, χωρίς να εξασφαλίζεται χρόνος για ιδιαίτερη σκέψη όπως και στην προφορική συζήτηση. Ακόμη, το ύφος της επικοινωνίας είναι εξίσου απλό και ανεπίσημο όπως και σε μια προφορική συνομιλία (Cziko, 2004; Lera, 2006).

Σε αντίθεση με μια προφορική συζήτηση, σύμφωνα με τον Cziko (2004), σε αυτού του είδους την επικοινωνία δεν εντοπίζονται παραγωγιστικά στοιχεία (παύσεις, κινήσεις κ.α.). Επίσης, οι κανόνες που διέπουν τις εναλλαγές του γραπτού λόγου είναι διαφορετικοί από αυτούς του προφορικού ή σε αρκετές περιπτώσεις δεν υπάρχουν καθόλου (Fernández García /Martínez Arbelaiz, 2002; Lee, 2004). Emoticon ή emoji και εικόνες περιγράφουν ή εκφράζουν τα συναισθήματα ενώ ο γραπτός λόγος μεταφέρει όλα όσα στη δια ζώσης διδασκαλία θα μπορούσαν να ειπωθούν προφορικά. Σήμερα, με τη χρήση του ήχου ή του βίντεο μειώνεται η επικέντρωση στο κείμενο. Σε κάθε περίπτωση η διαδικτυακή συμμετοχή είναι σημαντική. Η εξοικείωση των εκπαιδευόμενων με τα social media, στα οποία κυριαρχεί η ανταλλαγή μηνυμάτων κειμένου ή φωνητικών μηνυμάτων, ενισχύει την ευχαρίστηση και την ενεργό συμμετοχή τους.

Η σύγχρονη συζήτηση περιλαμβάνει συνομιλίες μέσω άμεσων μηνυμάτων ή αρχεία ήχου ή βίντεο. Οι συμμετέχοντες στην τηλεδιάσκεψη μπορούν να θέτουν ερωτήσεις μέσω του λογισμικού γραπτώς ή φωνητικά. Παρόλο που η συνομιλία λαμβάνει χώρα σε πραγματικό χρόνο εξακολουθεί να είναι διαθέσιμη και μετέπειτα, καθώς και τα αρχεία που εκείνη περιλαμβάνει. Ακόμα, δίνεται η επιλογή τηλεφωνικής κλήσης ή βιντεοκλήσης μέσω του chat. Τέλος, πρέπει να σημειωθεί πως απαιτείται ορθολογική χρήση του chat γιατί εγκυμονεί ο κίνδυνος πρόκλησης προβλημάτων στις τηλεδιασκέψεις, εξαιτίας του μεγάλου αριθμού των συμμετεχόντων. Παραδειγματος χάρι στο πλαίσιο μιας τηλεδιάσκεψης και ενώ έχει τεθεί ένα θέμα προς συζήτηση μπορεί να παρεμβάλλονται άλλες ερωτήσεις και σχόλια δυσκολεύοντας έτσι τον ειρμό σκέψης τόσο του εκπαιδευτικού όσο και των υπολοίπων εκπαιδευόμενων (Κο, & Rossen, 2017).

Μεθοδολογία

Στην παρούσα έρευνα αξιοποιούνται μέθοδοι, τεχνικές και εργαλεία από το πεδίο της ποιοτικής προσέγγισης (Παναγιωτακόπουλος & Σαρρής, 2015). Δείγμα της συγκεκριμένης ποιοτικής έρευνας αποτελούν εννέα ενήλικες οι οποίοι είναι πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και παρακολουθούν έπειτα από κλήρωση, το Ετήσιο Πρόγραμμα Παιδαγωγικής Κατάρτισης της Ανώτατης Σχολής Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΑΣΠΑΙΤΕ). Η μέθοδος δειγματοληψίας που επιλέχθηκε είναι η «βολική» λόγω του ότι οι εν δυνάμει εκπαιδευτικοί ήταν άμεσα διαθέσιμοι και ευκολότερα προσεγγίσιμοι (Ψαρρού και Ζαφειρόπουλος, 2001; Mertens, 2009, σ. 375).

Η έρευνα διεξήχθη το Μάρτιο του 2021, όταν όλα τα προγράμματα σπουδών της ΑΣΠΑΙΤΕ διεξάγονταν για πρώτη φορά εξ ολοκλήρου εξ αποστάσεως λόγω του Covid-19. Στο συγκεκριμένο εξάμηνο σπουδών αξίζει να σημειωθεί πως η πλατφόρμα MS Teams χρησιμοποιήθηκε συνολικά 26 διδακτικές ώρες. Προκειμένου να δοθούν απαντήσεις στα ερευνητικά ερωτήματα επιλέχθηκε η διεξαγωγή ποιοτικής έρευνας με κύριο ερευνητικό εργαλείο την ημιδομημένη συνέντευξη. Γενικότερα προτιμώνται οι συνεντεύξεις για την συλλογή ποιοτικών δεδομένων (Kolar, Ahmad, Chan, & Erickson, 2015). Το συγκεκριμένο ερευνητικό εργαλείο συμβάλλει θετικά στην επικοινωνία μεταξύ συνεντευκτή και συνεντευσιαζόμενου (Cohen & Manion, 2000; Παναγιωτακόπουλος, Σαρρής, 2015). Σύμφωνα με τους McGrath, Palmgren, & Liljedahl (2019) σε οποιαδήποτε μορφή συνέντευξης πραγματοποιούνται αρχικά ερωτήσεις. Αμέσως μετά, οι απαντήσεις καταγράφονται, μεταγράφονται και τελικά αναλύονται. Μέσω των παραπάνω οδηγούμαστε στην εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων. Η ημιδομημένη συνέντευξη παρέχει ευελιξία. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται η ομαλότητα της όλης διαδικασίας και η μέγιστη δυνατή λήψη δεδομένων (Oltmann, 2016). Οι συνεντεύξεις λόγω της πανδημίας Covid-19 δεν ήταν δυνατό να πραγματοποιηθούν δια ζώσης, για αυτό αποφασίστηκε να αξιοποιηθεί στο πλαίσιο της έρευνας η πλατφόρμα Microsoft Teams. Το χρονικό διάστημα ανάμεσα στις τηλεδιασκέψεις ή μετά το πέρα αυτών επιλέχθηκε ως ο καταλληλότερος χρόνος για την διενέργεια αυτών. Επιλέχθηκαν ερωτήσεις «ανοικτού τύπου» για μεγαλύτερη ευελιξία και έρευνα εις βάθος (Βρωνιάδης, 2015). Οι ερωτήσεις της συνέντευξης δομήθηκαν σύμφωνα με τις έρευνες των Αρμακόλα, & Παναγιωτακόπουλου, (2020) και Αρμακόλα, Panagiotakopoulos, Karatrantou, (2021). Ο ερευνητικός σχεδιασμός ολοκληρώθηκε με τη διεξαγωγή πιλοτικής συνέντευξης για την επίλυση τυχόν προβλημάτων στη χρήση του ερευνητικού εργαλείου. Από την πρώτη κιόλας στιγμή γνωστοποιήθηκε στους συμμετέχοντες ο σκοπός της έρευνας και διαβεβαιώθηκε η τήρηση της ανωνυμίας τους στο πλαίσιο της αρχής για την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Παράλληλα ζητήθηκε η χορήγηση της σχετικής προφορικής άδειας για την καταγραφή των συνεντεύξεων. Εφόσον δημιουργήθηκε το απαραίτητο κλίμα εμπιστοσύνης

διεξήχθησαν οι συνεντεύξεις δίνοντας ειλικρινείς και πλήρεις απαντήσεις από τους ερωτώμενους. Τα ποιοτικά δεδομένα που ελήφθησαν, αφού πρώτα ομαδοποιήθηκαν στην συνέχεια κατηγοριοποιήθηκαν σύμφωνα με το θέμα σε κοινές κατηγορίες ανάλυσης (Bogdan & Bilken, 1982). Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στο chat, στις δυνατότητες που παρέχει στο χρήστη καθώς και στους λόγους για τους οποίους αυτό χρησιμοποιείται στο πλαίσιο των τηλεδιασκέψεων.

Η έρευνα υλοποιήθηκε σε μικρό δείγμα συμμετεχόντων με αποτέλεσμα τα ευρήματά της να μην μπορούν να γενικευτούν στο σύνολο των συμμετεχόντων στο Ετήσιο Πρόγραμμα Παιδαγωγικής Κατάρτισης, της Ανώτατης Σχολής Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΑΣΠΑΠΤΕ) σε όλα τα παραρτήματα της χώρας κατά τη χρονική περίοδο Μαρτίου 2021.

Ευρήματα, ανάλυση και συζήτηση

Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από 9 εκπαιδευόμενους/ες που συμμετείχαν στο Ετήσιο Πρόγραμμα Παιδαγωγικής Κατάρτισης. Από τους συμμετέχοντες 8 ήταν γυναίκες (88,9%), και 1 ήταν άνδρας (11,1%) άνδρας. Από τους/τις εκπαιδευόμενους/ες: 2 (22,2%) είχαν ηλικία από 18 έως 29 ετών, 3 (33,3%) είχαν ηλικία από 30 έως 39 ετών, 3 (33,3%) είχαν ηλικία από 40 έως 49 ετών και 1 (11,1%) ήταν άνω των 50 ετών. Επιπλέον, 7 (77,8%) εξ αυτών ήταν κάτοχοι μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης, 1 (11,1%) ήταν πτυχιούχος ΑΕΙ και 1 (11,1%) κάτοχος διδακτορικού διπλώματος.

Αξιολόγηση πλατφόρμας Microsoft Teams

Αρχικά, οι συμμετέχοντες/ουσες ερωτήθηκαν για το πως θα αξιολογούσαν την Microsoft Teams ως πλατφόρμα σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Οι οκτώ (8) από τους εννέα (9) ερωτηθέντες απάντησαν θετικά σε σχέση με τη χρήση της συγκεκριμένης πλατφόρμας. Παρακάτω παρατίθενται οι απαντήσεις τους:

Y1: «Θεωρώ ότι είναι μια αρκετά καλή πλατφόρμα αν εξαιρέσουμε τα τεχνικά προβλήματα, είναι αρκετά οργανωμένη...»

Y2: «Για αυτά που την έχουμε χρησιμοποιήσει μέχρι τώρα δεν έχουμε βρει κάποιο πρόβλημα, οπότε θα έλεγα ότι είναι πολύ καλή.»

Y3: «Είναι πολύ καλή πλατφόρμα...»

Y4: «Αρκετά καλή..»

Y5: «Εντάξει, γενικά είναι εύχρηστη, δεν έχει δυσκολίες στη χρήση της και ούτε ιδιαίτερα προβλήματα σύνδεσης...»

Y6: «Η πλατφόρμα είναι πολύ καλή νομίζω, δίνει πολλές δυνατότητες και στον εκπαιδευτικό και στους φοιτητές, αντέχει και μεγάλο αριθμό συμμετεχόντων μου φάνηκε πολύ καλή.»

Y7: «Δεν έχω μείνει ευχαριστημένη δηλαδή δεν είναι ότι ή θα την πρότεινα ή θα την δούλευα...»

Y8: «Πολύ κατανοητή. Μπορούσες να γράφεις, μπορούσες να ανεβάσεις αρχεία, μπορούσες να ανεβάξεις βίντεο, ήταν πολύ κατανοητή. Όχι δεν μας δυσκόλεψε, μια χαρά πολύ καλή σαν πλατφόρμα...»

Y9: «Είναι μια πλατφόρμα η οποία δίνει αρκετές δυνατότητες στον εκπαιδευτικό, το ότι μπορείς να χωρίσεις ομάδες... όμως θεωρώ ότι υπάρχουν και καλύτερες...»

Από τις απαντήσεις διαπιστώνουμε πως η πλειοψηφία των ερωτηθέντων δηλώνει αρκετά ευχαριστημένη με την συγκεκριμένη πλατφόρμα. Παράλληλα την χαρακτηρίζουν εύχρηστη ενώ θεωρούν ότι παρέχονται πολλές δυνατότητες στο χρήστη, είτε πρόκειται για εκπαιδευτικό είτε για εκπαιδευόμενο.

Λόγοι χρήσης της πλατφόρμας, εκτός της εκπαίδευσης

Στη συνέχεια, ερωτήθηκαν εάν θα χρησιμοποιούσαν και για άλλους λόγους την εν λόγω πλατφόρμα, πέραν της φοίτησής τους στην ΑΣΠΑΙΤΕ. Οι επτά (7) από τους εννέα (9) ερωτηθέντες απάντησαν θετικά ως εξής:

Υ1: «Δεν το έχω σκεφτεί να σας πω την αλήθεια δεν νομίζω αλλά δεν το αποκλείω.»

Υ2: «Νομίζω πως ναι, θα το επιδιώξω κιόλας.»

Υ3: «Την χρησιμοποιώ ήδη στα μαθήματα που κάνω στο πανεπιστήμιο.»

Υ4: «Ναι αν μπορούσα να την χρησιμοποιήσω, θα την χρησιμοποιούσα γιατί είναι αρκετά καλή. Θα το επιδιώκα να την χρησιμοποιήσω γιατί είμαι ευχαριστημένη αρκετά.»

Υ5: «Όχι, αν δεν υπήρχε λόγος να την χρησιμοποιήσω όχι...»

Υ6: «Ναι σίγουρα όπως χρησιμοποιούμε το zoom ως πούμε για λόγους για προγράμματα εκγύμνασης στο σπίτι, για yoga, pilates κλπ.»

Υ7: «Όχι όχι δεν θα την δούλευα γιατί μου βγάζει πάρα πολλά προβλήματα... Δεν θα την επέλεγα όχι...»

Υ8: «Αν χρειαζόταν ίσως ναι. Όπως λόγω Covid. Αν χρειαστεί ναι...»

Υ9: «Εξαρτάται τι θα ήθελα να κάνω.»

Από τις απαντήσεις παρατηρούμε πως οι περισσότεροι, όντας αρκετά ευχαριστημένοι από την συγκεκριμένη πλατφόρμα, δηλώνουν πως θα ήθελαν να την ξαναχρησιμοποιήσουν. Κάποιοι κιόλας θα επιδιώξουν την χρήση της τόσο για εκπαιδευτικούς όσο και για άλλους λόγους.

Χρησιμότητα chat σε πλατφόρμα σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

Αμέσως μετά, τέθηκε ερώτηση για το εάν βρίσκουν χρήσιμο το chat σε μια πλατφόρμα σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Και οι εννέα (9) ερωτηθέντες απάντησαν θετικά. Πιο συγκεκριμένα ανέφεραν τα ακόλουθα:

Υ1: «Ναι και με έχει βοηθήσει αρκετές φορές γιατί όπως σας είπα κάποιες φορές δεν ανοίγει το μικρόφωνο...»

Υ2: «Εννοείται γιατί ανταλλάσσεις πληροφορίες και στον εκπαιδευτή και στον εκπαιδευόμενο...»

Υ3: «Ναι είναι σημαντικό...»

Υ4: «Ναι...»

Υ5: «Ναι νομίζω ότι είναι χρήσιμο γιατί πολλές φορές χρειάζεται κάποιος να αναφέρει κάτι και μπορεί να το χρησιμοποιήσει για να μην διακόψει το μάθημα.»

Υ6: «Ναι θεωρώ ότι το chat είναι πολύ χρήσιμο ειδικά σε ομάδες με πολυάριθμους συμμετέχοντες που είναι εξαιρετικά δύσκολο να ακουστεί η γνώμη τους γιατί μέσω chat μπορεί να γίνει ένας διάλογος στο περιθώριο της διδασκαλίας, να εκφραστούν συγχρόνως πολλές απόψεις, να γίνει ανταλλαγή υλικού, εγγράφων, εικόνων, emoji κλπ.»

Υ7: «Ναι, ναι πολύ.»

Υ8: «Ναι είναι χρήσιμο. Χρήσιμη η ύπαρξη του chat γιατί κάποιες φορές κολλάει ο υπολογιστής, δεν μπορείς να επικοινωνήσεις, μπορείς να γράφεις για παράδειγμα.»

Υ9: «Ναι αρκεί να μην κολλάει και να τρέχει λίγο καλύτερα.»

Από τις απαντήσεις τους και έπειτα από ομοφωνία παρατηρούμε ότι το chat σε μια πλατφόρμα σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, για διάφορους λόγους, δεν θα μπορούσε να είναι κάτι άλλο από χρήσιμο. Πιο συγκεκριμένα, είναι χρήσιμο διότι αποτελεί μέσο επικοινωνίας όταν υπάρχουν τεχνικά προβλήματα κατά τη διάρκεια της τηλεδιάσκεψης ενώ παράλληλα αξιοποιείται με σκοπό να μην διακόπτεται η ροή του μαθήματος και να μην δημιουργείται οχλαγωγία.

Χρήση του chat κατά της διάρκειας των τηλεδιασκέψεων

Εν συνεχεία, ερωτήθηκαν αν χρησιμοποιούσαν το chat κατά της διάρκειας των τηλεδιασκέψεων και οι εννέα (9) ερωτηθέντες απάντησαν θετικά, αναφέροντας τα εξής:

Υ1: «Ναι, ναι το χρησιμοποιώ, συνήθως όταν δεν μπορώ να ακουστά ή όταν δεν θέλω να ενοχλήσω κάποιον που μιλάει θα γράφω κάτι στο chat.»

Υ2: «Ναι, ναι εννοείται πως το χρησιμοποιώ. Μπορεί να μεταφέρουμε κάποιο σύνδεσμο κάποιο word να το δουν και οι υπόλοιποι, κάποια επικοινωνία ίσως, το πιο απλό να κολλήσει και να γράφω εκεί.»

Υ3: «Ναι. Μπορεί να ενημερώσω τον καθηγητή σε περίπτωση που μου τύχει κάτι και δεν μπορώ να συνδεθώ, μπορώ να πω σε κάποιον που έχει κάνει παρουσίαση ότι ήταν πολύ ωραία η παρουσίαση και να το δει κι αυτός και έτσι να ηρεμήσει και να καθυσηχαστεί, μπορούμε να κάνουμε ένα σχόλιο που θα μας ζητήσει ο καθηγητής για εκείνη την ώρα και για οποιονδήποτε λόγο δεν μπορείς να ανοίξεις μικρόφωνο...»

Υ4: «Όχι πάντα, αλλά ναι. Μπορεί να προσφέρει στους μαθητές και στον εκπαιδευτικό αλλά κυρίως στους μαθητές, στους συμμετέχοντες να έχουν μια επικοινωνία extra, να μοιραστούν έγγραφα και αρχεία, ακόμα και στον καθηγητή μπορεί να βολέψει, να μην τον διακόψεις όταν θα μπει πέντε λεπτά αργότερα να στείλεις ένα μήνυμα ότι έχεις μπει. Πιστεύω έχει τα καλά του το chat. Επίσης σε πιο μικρούς μαθητές είναι σαν να χρησιμοποιούν ένα τύπου messenger μεταξύ τους, δηλαδή τους φέρνει πιο κοντά σε νέα εργαλεία.»

Υ5: «Όχι πολύ συχνά αλλά το χρησιμοποιώ, όταν με ρωτάνε κάτι και πρέπει να απαντήσω μέσω chat, τότε ...»

Υ6: «Ναι το χρησιμοποιώ όταν θέλω να εκφράσω την γνώμη μου χωρίς να διακόψω αυτόν που μιλάει, όταν θέλω να συγχαρώ μια ομάδα ας πούμε που έχει παρουσιάσει μια εργασία, για να ανεβάσω κάποιο αρχείο, να βάλω κάποιο αυτοκόλλητο.»

Υ7: «Ναι, κυρίως για να μην γίνει ας πούμε διακοπή μαθήματος ή όταν βλέπουμε κάτι μπορεί να κάνεις ένα σχόλιο και να το αφήσεις γιατί θα το δει ο καθηγητής, επίσης σε μια εξέταση μπορείς να στείλεις κάτι και να σου απαντήσει ο καθηγητής, εκεί δεν χρειάζεται να ενοχλήσεις ή να παρέμβεις...»

Υ8: «Ναι, ναι χρειάστηκε να το χρησιμοποιήσω. Ή δεν λειτουργούσε σωστά ο υπολογιστής ή για να ανεβάσω κάποιο αρχείο ή να συγχαρώ τα παιδιά για τις εργασίες τους...»

Υ9: «Κυρίως όταν κάνουμε μάθημα, εκεί που κάτι θα γράψουμε κάτι θα στείλουμε...»

Παρατηρούμε ότι όλοι χρησιμοποιούν το chat κατά την διάρκεια των τηλεδιασκέψεων για διάφορους λόγους. Κυρίως αυτό χρησιμοποιείται για την επισύναψη αρχείων ως πρόσθετο εκπαιδευτικό υλικό, ως χώρος επικοινωνίας με τους υπόλοιπους συμμετέχοντες στην τηλεδιάσκεψη, ως εναλλακτικός τρόπος έκφρασης πέρα από τον προφορικό λόγο.

Δυνατότητες chat πλατφόρμας Microsoft Teams

Ζητήθηκε από τους σπουδαστές να χαρακτηρίσουν τις δυνατότητες που παρέχει το chat της Microsoft Teams.

Και οι εννέα (9) ερωτηθέντες τις χαρακτήρισαν θετικά. Πιο συγκεκριμένα απάντησαν ως εξής:

Υ1: «Θεωρώ ότι οι δυνατότητες που μας παρέχει είναι αρκετά καλές για την κατάσταση αυτή που βιώνουμε, ίσως να θέλουν λίγη οργάνωση να μην υπάρχουν κι αυτά τα τεχνικά θέματα ώστε να είναι καλύτερες.»

Υ2: «Πολύ καλές.»

Υ3: «Πολύ καλές, κάνει την δουλειά του.»

Υ4: «Αλληλεπίδρασης, μπορείς να αλληλεπιδράσεις με τους χρήστες και τον καθηγητή, μπορείς να διαμοιραστείς αρχεία και έγγραφα.»

Υ5: «Θεωρώ ότι είναι επαρκείς, ότι για το λόγο που χρησιμοποιείται ότι έχει τα βασικά που χρειάζεσαι για να χρησιμοποιήσεις...»

Υ6: «Νομίζω ότι είναι πάρα πολύ καλές και καλύπτουν τις ανάγκες της διαδικασίας...»

Υ7: «Νομίζω ότι είναι αξιοπρεπείς.»

Υ8: «Εντάξει είναι πολύ καλά. Πολύ καλές οι δυνατότητες, δεν ξέρω δεν τις έχουμε φάξει όλες τελείως, μπορεί να υπάρχουν πράγματα που δεν ξέρουμε. Όσα ξέρει ένας πληροφορικός...»

Υ9: «Ικανοποιητικές.»

Παρατηρούμε ότι το χαρακτηρίζουν θετικά όπως και τις δυνατότητες που παρέχει στο χρήστη. Όπως αναφέρουν οι δευτερες είναι επαρκείς, ικανοποιητικές και καλύπτουν τις ανάγκες που δημιουργούνται στο πλαίσιο της σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

Ως σημαντικότερη δυνατότητα του chat χαρακτηρίζεται η αλληλεπίδραση που δημιουργείται μεταξύ των συμμετεχόντων στην τηλεδιάσκεψη η οποία και είναι απαραίτητη προκειμένου να είναι αποτελεσματική η εκπαιδευτική διαδικασία.

Ελλείψεις στο chat

Ακολουθώς, ερωτήθηκαν αν θεωρούν ότι υπάρχουν ελλείψεις στο chat ή πράγματα που επιδέχονται βελτίωσης και απάντησαν ως εξής:

Υ1: «Βελτίωση κυρίως αυτό στα τεχνικά θέματα, τώρα από εκεί και πέρα βέβαια είναι και στο internet που έχει ο κάθε μαθητής, δεν ξέρω αν φτάνει δηλαδή εξ ολοκλήρου η πλατφόρμα...»

Υ2: «Εγώ από την εμπειρία που έχω τώρα με την ΑΣΠΑΙΤΕ δεν έχω δει κάποια έλλειψη που θα μπορούσαμε να την προσθέσουμε, τώρα αν υπάρχει κάποια άλλη ίσως εκπαίδευση, υπάρχει κάτι άλλο δεν το γνωρίζω, δεν έχω κάποια εμπειρία που να πω λείπει κάτι...»

Υ3: «Αυτό που δεν ξέρω στο chat αν υπάρχει, να μπορείς να στείλεις μήνυμα μόνο σε έναν, αυτό δεν ξέρω, ξέρω ότι μπορείς να βάζεις το άτομο που θέλεις και να το επιλέξεις και να του στείλεις μήνυμα, δεν ξέρω όμως εκεί στο chat που είμαστε σε ένα μάθημα εάν μπορώ να επιλέξω να στείλω μήνυμα μόνο σε εμένα αυτό δεν το γνωρίζω. Εάν δεν υπάρχει καλό θα ήταν να υπήρχε...»

Υ4: «Ίσως ναι, δεν μπορείς 100% να υποστηρίξεις κάποια πράγματα...»

Υ5: «Όχι δεν νομίζω ότι χρειάζεται κάτι, ότι έχει κάποια έλλειψη...»

Υ6: «Δεν νομίζω ότι θα χρειαζόταν κάτι άλλο, νομίζω ότι το chat μας καλύπτει, οι δυνατότητες που παρέχει μας καλύπτουν...»

Υ7: « Κοιτάζτε, αφού μπορούμε να βάλουμε ας πούμε, να επισυνάψουμε αρχεία, μπορούμε να γράφουμε, μπορούμε να αντιδράσουμε κάπως... Τα βασικά του chat νομίζω τα παρέχει. Οπότε για το βασικό αυτό θα πω ότι είναι εντάξει...»

Υ8: «Ελλείψεις όχι. Τώρα αν δεν ξέρουμε κάποια πράγματα μπορεί ο εκπαιδευτικός να μας καθοδηγήσει να μάθουμε κι άλλα...»

Υ9: «Σε αυτό δεν μπορώ να σου απαντήσω με σιγουριά γιατί δεν έχω ασχοληθεί ιδιαίτερα με το chat...»

Παρατηρούμε ότι εκτός από έναν (1) σπουδαστή ο οποίος ανέφερε ότι ίσως και να επιδέχεται βελτίωσης οι υπόλοιποι οκτώ (8) δεν εντοπίζουν ελλείψεις στο chat ενώ θεωρούν ότι οι δυνατότητες που παρέχει ικανοποιούν τις ανάγκες που δημιουργούνται.

Το εργαλείο του chat κρίνεται ως ένα αποτελεσματικό μέσο το οποίο ικανοποιεί όλες τις απαιτήσεις και ενός δια ζώσης μαθήματος. Δεν υστερεί ούτε σε αμεσότητα και διαδραστικότητα αλλά ούτε και στην παροχή εκπαιδευτικού υλικού.

Αποτίμηση δυνατοτήτων chat Microsoft Teams

Τέλος, ερωτήθηκαν για το ποια από τις δυνατότητες που παρέχει το chat της Microsoft Teams θεωρούν πιο σημαντική. Οι απαντήσεις των σπουδαστών ήταν οι εξής:

Υ1: «Σίγουρα είναι ο διαμοιρασμός της οθόνης καθώς κάνουμε τις παρουσιάσεις, δεν το είχα ξανά κάνει το θεωρώ πολύ έξυπνο και το chat αυτό που συζητούσαμε πριν που μπορείς να συνομιλήσεις χωρίς να διακόπτεις τον εκπαιδευτή...»

Υ2: «Το chat το χρησιμοποιώ μόνο για επικοινωνία, δεν το έχω φάξει...»

Υ3: «Είναι πολύ καλή η επιλογή του να μπορείς να στείλεις ένα επισυναπτόμενο γιατί όταν θέλεις να στείλεις κάτι σε όλους είναι καλό γιατί μπορείς να το στείλεις με αυτόν τον τρόπο, τώρα ίσως τον ορισμό επιλογών παράδοσης εκείνο το θαυμαστικό δηλαδή που έχει να μην είναι ιδιαίτερα χρήσιμο γιατί δεν το έχω χρησιμοποιήσει κιόλας...»

Υ4: «Η αλληλεπίδραση και ο διαμοιρασμός εγγράφων. Ίσως το να μιλήσω με κάποιον από τους συμμαθητές που δεν έχει τύχει να το έχω χρησιμοποιήσει ακόμη...»

Υ5: «Πιο χρήσιμη νομίζω ότι είναι αυτή ότι μπορείς να ανεβάσεις ένα αρχείο word ή pdf ή οτιδήποτε θέλεις για να το κατεβάσει και να το δει ο άλλος και λιγότερη χρήσιμη αυτά τα σχέδια ,οι φατσούλες τα διάφορα που έχει. Νομίζω ότι δεν είναι και απαραίτητο να υπάρχουν...»

Υ6: «Η πιο σημαντική θεωρώ ότι είναι η επισύναψη αρχείων και ότι μπορούμε να περάσουμε αρχεία να τα δούνε οι άλλοι και λιγότερο σημαντική θεωρώ ότι είναι τα αυτοκόλλητα...»

Υ7: «Σίγουρα χρήσιμη είναι η αποστολή ή επισύναψη αρχείων. Εγώ πιο πολύ χρησιμοποιώ το να γράφω κάτι, να λέω κάτι... Στο chat εκεί που λέει τα περισσότερα δε τα έχω χρησιμοποιήσει όλα να πω την αλήθεια...»

Υ8: «Όλες είναι σημαντικές θεωρώ γιατί τις έχουμε χρειαστεί όλες, όσες γνωρίζουμε δηλαδή. Όπως το να ανεβάσουμε αρχεία ή να πούμε μια καλημέρα ή να απαντήσουμε στην ερώτηση του καθηγητή...»

Υ9: «Μέχρι ώρας το chat έχω χρησιμοποιήσει να γράφω, να επισυνάψω, για βιντεοκλήση, ως εκεί. Τα χεράκια, οι καρδούλες κι αυτά δεν με ενδιαφέρουν. Δεν είμαι τρελός χρήστης των emoji και όλων αυτών...»

Παρατηρούμε ότι επτά (7) από τους εννέα (9) αναφέρουν την επισύναψη εγγραφών ως την πιο σημαντική δυνατότητα του chat. Το να μπορεί τόσο ο κάθε εκπαιδευόμενος-η όσο και εκπαιδευτικός να κοινοποιούν με ηλεκτρονικό τρόπο στους υπόλοιπους, εύκολα και γρήγορα, οποιοδήποτε υλικό εκπαιδευτικού χαρακτήρα είτε πρόκειται για κύριο είτε για συμπληρωματικό - υποστηρικτικό, ενισχύει την αποτελεσματικότητα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

Συμπεράσματα

Επειτα από την ανάλυση των ποιοτικών δεδομένων που συλλέχθηκαν μέσω των ημιδομημένων συνεντεύξεων που διενεργήθηκαν αλλά και σύμφωνα με την κρίση των ερευνητριών που συμμετείχαν και οι ίδιες στο συγκεκριμένο πρόγραμμα κατάρτισης, καταλήγουμε στα παρακάτω ερευνητικά συμπεράσματα. Το ότι οι δύο ερευνήτριες συμμετείχαν ενεργά ως σπουδάστριες στο πρόγραμμα 2020-2021 αξιολογείται θετικά και ενισχύει την αξιοπιστία και την εγκυρότητα των ερευνητικών ευρημάτων. Αυτό γιατί καθ' όλη την διάρκεια της έρευνας ήταν σε θέση να διακρίνουν τις κρυμμένες ή τις αβέβαιες απαντήσεις των υποκειμένων και να χειριστούν με ευελιξία την ροή των συνεντεύξεων (Σταμέλος & Δακοπούλου, 2017).

Σχετικά λοιπόν με το πρώτο ερευνητικό ερώτημα συμπεραίνουμε ότι πρόκειται για μια καλή, εύχρηστη και καλά οργανωμένη πλατφόρμα η οποία μπορεί να χρησιμοποιείται αποτελεσματικά στο πλαίσιο της σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Η πλειοψηφία των

ερωτηθέντων την χαρακτηρίζει θετικά, το ίδιο και τις δυνατότητες που παρέχει στο χρήστη, είτε πρόκειται για εκπαιδευτικό είτε για σπουδαστή. Οι ερωτηθέντες δηλώνουν αρκετά εξοικειωμένοι με τον ηλεκτρονικό υπολογιστή και το διαδίκτυο γεγονός που συμφωνεί με τους Παπαλαμπρακοπούλους (2020) και τους Αρμακόλας, Ραγιαγιότακοπούλους & Μαγκάκι (2018) οι οποίοι υποστηρίζουν ότι για να είναι αποτελεσματική η χρήση των νέων εκπαιδευτικών τεχνολογιών, είναι απαραίτητος ο ψηφιακός εναλλαφθητισμός τόσο των διδασκόντων όσο και των διδασκομένων, ώστε να υπάρξει και η δέουσα αποτελεσματικότητα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Κυρίως οι εκπαιδευτές οφείλουν να εκμεταλλεύονται όλες τις δυνατότητες που η τεχνολογία επιτρέπει μέσω μιας πλατφόρμα στον σημερινό κόσμο του 21ου αιώνα.

Λαμβάνοντας υπόψιν τα ευρήματα της έρευνας, η πλειοψηφία των συμμετεχόντων κατά κύριο λόγο είναι εξοικειωμένοι με την ψηφιακή τεχνολογία και διαχειρίζονται το περιβάλλον διεπαφής και τις λειτουργικότητες λογισμικών διαδικτυακής επικοινωνίας με σχετική άνεση. Θετικό επίσης είναι το ότι θα την ξαναχρησιμοποιούσαν ευχαρίστως εάν χρειαζόταν, πέρα από την φοίτησή τους στο συγκεκριμένο πρόγραμμα κατάρτισης. Μάλιστα υπάρχουν και κάποιοι οι οποίοι θα το επιδίωκαν τόσο για εκπαιδευτικό ξανά σκοπό όσο και για άλλους λόγους.

Σχετικά με το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα καταλήγουμε στο ότι το chat είναι εξαιρετικά χρήσιμο εργαλείο και στο πλαίσιο των τηλεδιασκέψεων χρησιμοποιείται καθολικά. Όπως αναφέρει και η βιβλιογραφία, η χρησιμότητα του chat έγκειται στο ότι δίνεται η δυνατότητα στους χρήστες της πλατφόρμας τηλεκπαίδευσης, για άμεση και σε πραγματικό χρόνο επικοινωνία (Παλαπανίδης, 2013).

Σχετικά με το τρίτο ερευνητικό ερώτημα συμπεραίνουμε ότι οι βασικοί λόγοι χρήσης του chat στο πλαίσιο των τηλεδιασκέψεων είναι οι εξής:

- Χρησιμοποιείται όταν υπάρχει πρόβλημα με το μικρόφωνο και επιθυμεί ή πρέπει ο σπουδαστής την δεδομένη χρονική στιγμή να επικοινωνήσει με κάποιον τρόπο. Τότε, του δίνεται η δυνατότητα να το κάνει γραπτά αντί για προφορικά, το ίδιο όμως αποτελεσματικά.
- Χρησιμοποιείται όταν οι σπουδαστές πρέπει να δηλώσουν την παρουσία τους στον εκπαιδευτικό. Δεδομένου ότι σε κάθε εκπαιδευτικό πρόγραμμα και τηλεδιάσκεψη συμμετέχει μεγάλος αριθμός σπουδαστών, η δήλωση της παρουσίας στην οποία οι δεύτεροι υποχρεούνται, γίνεται εύκολα και γρήγορα, ταυτόχρονα από εκεί.
- Χρησιμοποιείται ως χώρος αμφίδρομης επικοινωνίας. Μέσω αυτού πραγματοποιείται η ανταλλαγή πληροφοριών, η έκφραση απόψεων και συναισθημάτων. Η έκφραση των συναισθημάτων μπορεί να γίνει με διάφορους τρόπους π.χ. με χρήση emoji, βίντεο, εικόνων, κειμένου ή φωνητικού μηνύματος.
- Χρησιμοποιείται ως μέσο παράθεσης κύριου, πρόσθετου ή υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού. Δίνεται η δυνατότητα επισύναψης αρχείων πολλών τύπων ή οπτικοακουστικού υλικού πάντοτε όλα σχετικά με την διδαχθείσα εκπαιδευτική ενότητα.
- Χρησιμοποιείται ακόμα όταν κάποιος επιθυμεί να εκφραστεί χωρίς όμως να επιθυμεί να διακόψει κάποιον άλλο ο οποίος μπορεί να ομιλεί την συγκεκριμένη χρονική στιγμή.
- Χρησιμοποιείται όταν οι σπουδαστές καλούνται να συνεργαστούν σε ομάδες. Μέσω του chat ενισχύεται η ομαδικότητα και η συνεργασία κι ας μην έχουν τα άτομα φυσική επαφή.

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα στο σύνολό τους χαρακτήρισαν θετικά τις δυνατότητες που παρέχει το chat στο χρήστη. Πιο συγκεκριμένα τις χαρακτήρισαν ως ικανοποιητικές και

αποτελεσματικές. Ακόμη, δεν παρατηρούν ελλείψεις στο chat, καθώς θεωρούν ότι το chat έχει όλα εκείνα τα εργαλεία που χρειάζονται για την εξ αποστάσεως επικοινωνία τόσο μεταξύ εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενων, όσο και μεταξύ των εκπαιδευόμενων στη μαθησιακή διαδικασία. Από τα πιο σημαντικά εργαλεία του chat θεωρούν την κοινοποίηση αρχείων, εικόνων και εγγράφων.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Alqurashi, E. (2019). *Predicting student satisfaction and perceived learning within online learning environments*. *Distance Education*, 40(1), 133-148.
- Armakolas, S., Panagiotakopoulos, C., & Magkaki, F. (2018). *Interaction and Effectiveness. Theoretical Approaches in a Teleconference Environment*. *International Journal of Sciences*, 7(09), 21-26.
- Armakolas, S., Panagiotakopoulos, C., Karatrantou, A. (2018). *Teleconference in support autonomous learning*. *European Journal of Open, Distance and e-Learning*, 21(2): 27-43.
- Armakolas, S., Panagiotakopoulos, C., Karatrantou, A. (2021). *Teleconference Sessions in Distance Learning Courses: The Influence of Psychological Factors*. *International Journal of Online Pedagogy and Course Design*, 11(2), 1-15 doi:10.4018/IJOPCD.2021040101
- Bogdan, R., Bilken, S. (1982). *Qualitative research for education: an introduction to theory and methods*, Boston: Allyn and Bacon Inc.
- Cohen, L., Manion, L. (2000). *Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας*. Αθήνα, εκδόσεις Μεταίχιμο.
- Cziko, G. (2004). *Electronic Tandem Language Learning (e tandem): A third approach to second language learning for the 21st Century*. *CALICO Journal*, 22 (1), p. 25 - 39.
- Fernández García, M. / Martínez Arbelaz, A. (2002). *Negotiation of meaning in nonnative speaker - nonnative speaker synchronous discussions*, *CALICO Journal*, 19 (2), 279 - 294.
- Gregori, P., Martínez, V., & Moyano-Fernández, J. J. (2018). *Basic actions to reduce dropout rates in distance learning*. *Evaluation and program planning*, 66, 48-52.
- Kanellopoulos, A., Koutsouba, M., & Giossos, Y. (2020). *Audiovisual Learning and Videoconferencing in Distance Education*. *Open Education - The Journal for Open and Distance Educational Technology*, 16(1), 44-63. <https://doi.org/10.12681/jode.22976>
- Ko, S., & Rossen, S. (2017). *Teaching online: A practical guide* (4th edition). New York, NY: Routledge.
- Kolar, K., Ahmad, F., Chan, L. & Erickson, P. G. (2015). *Timeline mapping in qualitative interviews: A study of resilience with marginalized groups*. *International Journal of Qualitative Methods*, 14(3), 13-32. Ανακτήθηκε από: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/160940691501400302>
- Lee, L. (2004). *Learners' perspectives on networked collaborative interaction with native speakers of Spanish in the U.S*. *Language Learning and Technology*, 8 (1), 83 - 100.
- Lera, M. (2006). *Aprendizaje en tándem: herramientas de trabajo*. Πρακτικά του πρώτου εικονικού συνεδρίου E/LE. Biblioteca CVE/LE. Διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση: http://congresoel.net/biblioteca/index.php?option=com_content&task=view&id=89&Itemid=47
- Lionarakis, A. (2006). *The theory of distance learning and the complexity of the polymorphic dimension*. In A. Lionarakis (Ed.) *Open and Distance learning Information Theory and Practice* (pp 7-41). Athens: Propobos.
- Liu, G. (2020). *Design of Learning Evaluation Model for Distance Education*. In 2020 *International Conference on Advanced Education, Management and Information Technology* (AEMIT 2020) (pp. 70-73). Atlantis Press.
- McGrath, C., Palmgren, P. J. & Liljedahl, M. (2019). *Twelve tips for conducting qualitative research interviews*. *Medical teacher*, 41(9), 1002-1006. Ανακτήθηκε από: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/0142159X.2018.1497149>
- Mertens, D. (2009). *Έρευνα και αξιολόγηση στην εκπαίδευση και την ψυχολογία*. Αθήνα, εκδόσεις Μεταίχιμο.
- Oltmann, S. (2016, May). *Qualitative interviews: A methodological discussion of the interviewer and respondent contexts*. *Qualitative Social Research*, 17(2). Retrieved from: <http://www.qualitative-research.net/index.php/fqs/article/view/2551>

- Panagiotakopoulos, C., Tsiatsos, T., Lionarakis A., Tzanakos N. (2013). Teleconference in support of distance learning: Views of educators. *Open Education - The Journal for Open and Distance Education and Educational Technology*, 9, 1, 5-18.
- Papalamprakopoulos, P. (2020). Teaching in distance education. The role of the Teacher (full text in Greek). *Academia*, (20-21), 218-233.
- Xu, D., & Xu, Y. (2019). The Promises and Limits of Online Higher Education: Understanding How Distance Education Affects Access, Cost, and Quality. American Enterprise Institute. <https://eric.ed.gov/?id=ED596296>.
- Αρμακόλας, Σ. & Παναγιωτακόπουλος, Χ. (2020). Εξ αποστάσεως διδασκαλία μέσω τηλεδιάσκεψης: οι επιδράσεις των τεχνολογικών παραγόντων. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 16(1), 22-43. doi:<https://doi.org/10.12681/jode.22800>
- Βογιατζάκη, Ε., Κουράκη, Ε. & Φραγκούλης, Ι.(2020). Αλόφειες σπουδαστών Ετήσιου Προγράμματος Παιδαγωγικής Κατάρτισης Κρήτης σε σχέση με την αξιοποίηση σύγχρονων μορφών εκπαίδευσης: Η περίπτωση της τηλεκπαίδευσης. Τόμος 8, Τεύχος 3, Επιστημονικό Εκπαιδευτικό Περιοδικό «εκπ@ιδευτικός κύκλος». [Ηλεκτρονικό] διαθέσιμο στο:https://journal.educircle.gr/images/teuxos/2020/teuxos3/teuxos_8_3_5.pdf
- Βρουνίδης, Μ. (2015). *Μεταπτυχιακές σημειώσεις του μαθήματος Μεθοδολογίας Έρευνας*. Πανεπιστήμιο Αιγαίου.
- Κανελλόπουλος, Α., & Κουτούμπα, Μ. Ι. (2019). Η Έρευνα για την Τηλεδιάσκεψη στην εξΑΕ. Μία Βιβλιογραφική Ανασκόπηση. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 15(2), 54-77.
- Καρβούνης, Λ. Α., & Αναστασιάδης, Π. (2019). The Importance of "Teaching Presence" and the New Role of the Teacher in Contemporary Learning Environments Focusing on Pedagogical Exploitation of Interactive Videoconferencing. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 15(1), 202-211.
- Καρνή Ε., Κουράκη Ε., (2010). *Σύγχρονη τηλεκπαίδευση στο ΤΕΙ Κρήτης. Στάσεις και προοπτικές στη σημερινή κοινωνία της γνώσης*. Τ.Ε.Ι Κρήτης.
- Παλαπανίδη, Κ. (2013). Ηλεκτρονικό Tandem: μία εναλλακτική μέθοδος εκμάθησης της ξένης γλώσσας. Στο: *Πρακτικά 7ου Συνεδρίου για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση: "Μεθοδολογίες Μάθησης"*. Αθήνα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, σ.72-80. Διαθέσιμο στο: <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/openedu/article/view/594>
- Παναγιωτακόπουλος, Χ. (2013). *Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών*. Αθήνα: Εκδόσεις Ίων.
- Παναγιωτακόπουλος, Χ., Σαρρής Μ. (2015). *Η εκπόνηση μιας επιστημονικής εργασίας με τη χρήση των ΤΠΕ: Μία ολοκληρωμένη προσέγγιση*. Αθήνα: Εκδοτικός Όμιλος ΙΩΝ. ISBN: 978-960-508-179-9.
- Σοφός, Α., Κώστας, Α., Παράσχου, Β., (2015). *Online εξ αποστάσεως εκπαίδευση*. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/182>
- Σταμέλος Γ., Δακοπούλου Α. (2017). *Η διατριβή στις κοινωνικές επιστήμες*. Αθήνα, Εκδόσεις Μεταίχμιο.
- Σφαντού, Φ. (2020). *Ηλεκτρονική μάθηση: Έρευνα για την εξ αποστάσεως διδασκαλία στην Α' Βάθμια και Β' Βάθμια εκπαίδευση κατά τη διάρκεια της πανδημίας του COVID-19 στην Ελλάδα*. Πανεπιστήμιο Αιγαίου.[Ηλεκτρονικό] διαθέσιμο στο: https://hellenicus.lib.aegean.gr/bitstream/handle/11610/21476/%CE%94%CE%B9%CF%80%CE%BB%CF%89%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE%20%CE%A3%CF%86%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%BF%CF%8D_FINAL_07-2020.pdf?sequence=4&isAllowed=n
- Τζιμογιάννης, Α. (2017). Ψηφιακό Εκπαιδευτικό Υλικό και Ηλεκτρονική Μάθηση 2.0: Νέες τάσεις και προσεγγίσεις. *Θέματα Επιστημών και Τεχνολογίας στην Εκπαίδευση*, 9(2), 41-44. <http://earthlab.uoi.gr/thete/index.php/thete/article/view/266/142>
- Ψαρρού, Μ.Κ., Ζαφειρόπουλος, Κ. (2001). *Επιστημονική έρευνα: θεωρία και εφαρμογές στις κοινωνικές επιστήμες*. Τεχνικές δειγματοληψίας (Μέρος Γ', Κεφ. 2, σσ 176-208). Αθήνα, εκδόσεις Τυποθήτω/Δαρδανός.

